

nr. 81 voorjaar 2026

Jezuïeten

IN DIT NUMMER, ONDER ANDERE:

ACHTER DE SCHERMEN

Development officer Bianca Debaets

WERELDWIJD: op bezoek bij
jezuïeten in India

JEZUÏET IN OPLEIDING

Tim van de Veen vanuit Parijs

COLOFON

Jezuiten is een uitgave van de regio *European Low Countries* van de Sociëteit van Jezus. Het verschijnt driemaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:
Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeld a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:
Stichting St. Claverbond
Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NL85INGB 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen
vzw Sint-Jan Berchmansseminarie
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBEBB
Mededeling: tijdschrift *Jezuiten*

Redactie:
Guido Dierickx s.j., Eduard Kimman s.j.,
Roland Meeuwssen, Bianca Debaets,
Jan Stuyt s.j. en Toon Suffys s.j.

Adres voor Nederland:
Redactie Jezuiten
Beulingstraat 11
1017 BA Amsterdam
redactie@jezuiten.org
tel. 020-679 82 07

Adres voor Vlaanderen:
Toon Suffys s.j.
Drongenplein 26A
9031 Drongen-Gent
tmsuffys@gmail.com
mobiel +32 476 33 25 77

Abonnementenadministratie:

Voor Nederland:
platform.ignatiaansespiritualiteit@jesuits.net
Voor Vlaanderen:
frans.mistiaen@jesuits.net

ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Bart van Emmerik s.j.
Prinsstraat 17
2000 Antwerpen
België

Vormgeving: Gerwin Roffel
Drukkerwerk: GLD Print & Media

Op de voorpagina:
op bezoek bij jezuïeten in India,
zie pagina 6.

VOORWOORD We **openen** met een ontmoeting. Bianca Debaets, development officer, vertelt hoe vertrouwen en relatie de basis vormen van betrokkenheid en steun voor de jezuïeten en de ignatiaanse missie. **Vervolgens reist u mee** naar India, waar het afscheid van pater Aurel Brys, de laatste Vlaamse jezuïetenmissionaris ter plaatse, uitgroeit tot een intense ervaring van dankbaarheid en verbondenheid. In een persoonlijke terugblik deelt Marc Desmet hoe deze reis zo ‘overweldigend’ werd en wat bevrijding door onderwijs en geloof vandaag betekent voor de Adivasi-gemeenschappen aldaar. **Daarna staan we stil** bij de promotie van Ward Biemans, die in zijn doctoraat onderzoekt hoe geloof een brug kan slaan in de pastorale begeleiding van migrantenkoppels. **Uit Rome** brengt Marc Desmet echo’s mee van de bijeenkomst van Hogere Oversten: samen onderscheiden en zoeken naar nieuwe vormen van bestuur in een verdeelde wereld. **Verderop maken we kennis** met Hilde Pex, die als office manager in het Ignatiushuis haar vertrouwde relatie met de ignatiaanse spiritualiteit inzet voor optimaal reilen en zeilen van de organisatie.

In de Korte Berichten lezen we **wat er zoal speelt** in de verschillende gemeenschappen. Guy Dalcq bespreekt **het nieuwe boek van Nikolaas Sintobin**, een uitnodiging om in het leven van Jezus ‘God zelf te ontmoeten’. En we lezen **hoe het Tim van de Veen**, jonge jezuïet in opleiding, het tot nu toe **vergaat** in Parijs. Op de laatste pagina’s bieden de ‘Activiteiten’ **verfrissende ideeën!**

INHOUDSOPGAVE

MENSEN ACHTER DE SCHERMEN	
Bianca Debaets - Roland Meeuwssen	3
WERELDWIJD	
De Laatste Missionaris: de laatste Vlaamse jezuïet in India - Leo A. De Bock s.j.	6
PROMOTIE WARD BIEMANS	
Geloof als brug tussen werelden - Jan Stuyt s.j.	11
VERSLAG BIJEENKOMST HOGERE OVERSTEN	
Samen onderscheiden in een verdeelde wereld - Marc Desmet s.j.	12
KENNISMAKING MET HILDE PEX	
Een vertrouwd huis - Hilde Pex	15
KORTE BERICHTEN	16
BOEKBESPREKING	
Nikolaas Sintobin s.j.: God zelf ontmoeten. Retraite met het leven van Jezus - Guy Dalcq	21
JEZUÏET IN OPLEIDING	
Tim van de Veen s.j.: Pelgrim in Parijs - Roland Meeuwssen	23
IN MEMORIAM	25
ACTIVITEITEN	30

Bianca Debaets
Development officer
Jezuïeten in de
Lage Landen

Waar vertrouwen is, groeit betrokkenheid

Development officer, luidt de functienaam op Bianca haar visitekaartje. Een term die door het generaalat van de jezuïeten vanuit Rome werd aangereikt en in alle provincies van de Sociëteit gebruikt wordt. Wie met Bianca Debaets in gesprek gaat, merkt snel dat haar rol niet eenvoudig in één woord te vatten is. ‘Ik mag mee zorgen voor de uitbouw en verdieping van de ignatiaanse familie,’ zegt ze. ‘Mensen samenbrengen die zich aangesproken voelen door de spiritualiteit, de community versterken én vernieuwen.’

Het is een opdracht waarin twee lijnen samenkomen: community building en fondsenwerving. Maar wie goed luistert, hoort al snel waar voor haar het beginpunt ligt. ‘Het start met een relatie, daarin ontwikkelt zich vertrouwen. Van daaruit ontstaat ruimte voor een hulpvraag. Fondsenwerving is eigenlijk het sluitstuk.’

En hulp hoeft niet alleen financieel te zijn. Sommige mensen schenken tijd, anderen expertise. Vrijwilligers onderhouden bijvoor-

beeld mee de tuin van de Oude Abdij. Mensen begeleiden groepen. Anderen engageren zich inhoudelijk. En ja, sommigen kiezen ervoor ook financieel bij te dragen.

‘Al die vormen van betrokkenheid zijn waardevol,’ zegt ze. ‘Wij geven mensen die iets goeds willen voor de samenleving, de kans dat te doen. En dat kan op verschillende manieren.’

Die brede blik typeert haar aanpak. Bianca ziet fondsenwerving niet als doel op zich, maar als

middel om projecten van de verschillende werken van de Sociëteit mogelijk te maken. 'We doen dit niet om middelen op een rekening te verzamelen. We doen dit om projecten levend te houden en om ook met nieuwe initiatieven op de actuele noden in te kunnen spelen.'

Maatschappelijke rode draad

Wie Bianca haar parcours kent - met daarin een politieke loopbaan - ziet daarin een constante. 'In alles wat ik deed, zocht ik naar wat maatschappelijk relevant was,' vertelt ze. 'Iets met een sociale dimensie.'

Ook in het samenwerken met de jezuïeten en de organisaties in het Ignatiaans Apostolisch Netwerk ervaart ze dat. 'Het werk dat we doen, staat ten dienste van een groter goed. We werken niet voor onszelf, maar voor iets dat ons overstijgt.'

Daar komt nog een extra dimensie bij: zingeving. 'Ik heb altijd gezegd: ooit wil ik nog iets voor de Kerk doen. Niet per se voor het instituut, maar voor die bredere gemeenschap waarvan wij allemaal deel uitmaken.'

Toen deze functie op haar pad kwam, voelde dat als een logisch vervolg. 'Ik zie het als iets waarin ik wat mag teruggeven.' Ze aarzelt even bij grote woorden als 'roeping'. 'Dat laat ik liever aan anderen,' glimlacht ze. 'Maar ik voel wel een appèl. Een uitnodiging om mee te bouwen.' En misschien is dat precies wat haar rol typeert: samen bouwen aan relaties.

"De ervaring van saamhorigheid en horizontale samenwerking raakt me."

Werken in een andere sfeer

Na een jaar samenwerken blik Bianca terug op enkele momenten die haar keuze bevestigden. Eén ervan lijkt klein, maar bleek veelzeggend: een vergadering die begint met gebed. 'Dat samen bidden creëert verbondenheid,' zegt ze. 'Ik kwam uit een heel competitieve

werkomgeving. Hier ervoer ik voor het eerst dat ik in een niet-competitieve context mag werken.' Die ervaring van saamhorigheid en samenwerking raakte haar. 'Wewerken allemaal aan hetzelfde doel. Er is geen carrièreladder om te beklimmen. Dat geeft vrijheid en een zekere vorm van rust. En ook dankbaarheid wordt hier in huis naar elkaar uitgesproken - dat alles was voor mij eerder niet zo vanzelfsprekend.'

"Steeds meer jonge mensen komen openlijk voor hun geloof uit."

God zien in alle dingen

Om zich in te werken in de Ignatiaanse spiritualiteit trok Bianca een tijdje naar de Oude Abdij Drongen. Ze las, sprak, luisterde. 'Ik heb nog een weg te gaan,' zegt ze bescheiden, 'maar wat mij geraakt heeft, is dat 'God zien in alle dingen.'

Die gedachte helpt haar in het dagelijks leven. 'Het is kijken met verwondering. Zoals een kind dat voor het eerst een sneeuwvlokje ziet.' Ook het onderscheidingsproces - zo kenmerkend voor jezuïeten - spreekt haar aan: tijd nemen voor beslissingen, hart en verstand samen laten werken. 'Je kan een keuze rationeel analyseren, of je kan je laten meeslepen door emotie. De ignatiaanse weg nodigt uit tot een samenspel van beide. Dat is en blijft een continue oefening. Bij het nemen van beslissingen kan je, zeker als die emoties eraan te pas komen, zo in het gevoel, in die emotie vastzitten. Of je gaat alles heel rationeel benaderen, waardoor je je deels afsluit van wat zich binnenin je afspeelt. Het samenspel van die twee vind ik heel bijzonder aan de ignatiaanse spiritualiteit. En om daar dan ook de nodige tijd voor te nemen en zo te leren luisteren.'

Hoop in beweging

Kerk en religie zijn vandaag niet vanzelfsprekend. Toch ziet Bianca hoopvolle tekenen. 'Er is iets aan het bewegen,' zegt ze. 'Misschien net omdat de tijd zo onzeker is.' Ze wijst

op de vele jonge mensen die zoeken naar verdieping. Steeds meer jonge mensen komen openlijk voor hun geloof uit. Er is een nieuwe onbevangenheid. Mensen hebben minder negatieve vooroordelen en staan open om te ontdekken. 'Bianca ziet daar veel kansen. 'In een wereld met volop polarisatie en onzekerheid kunnen wij vanuit onze ignatiaanse traditie een krachtig en positief tegengewicht zijn.'

Troost en betekenis

Voor haar verbindende functie is Bianca veel onderweg en heeft ze heel wat contacten met mensen met uiteenlopende motieven. Wat hen bindt, is het verlangen iets goeds te doen. Sommige gesprekken blijven haar bijzonder bij. Zoals het gesprek met ouders die een schenking deden ter nagedachtenis van hun overleden zoon, in het kader van de heraanleg van de Stiltetuin van de Oude Abdij Drongen.

'Die stiltetuin wordt zo voor hen een plek van troost,' zegt ze. 'En, ze geven ook anderen de kans daar kracht te vinden. Dat vond ik heel ontroerend: hoe persoonlijk verdriet kan uitmonden in iets dat ook anderen ten goede komt.'

Degelijk en vertrouwd

We spreken erover wat mensen aantrekt in de traditie en spiritualiteit van jezuïeten. Bianca noemt daarbij drie elementen: persoonlijke verbondenheid, vertrouwen en spiritualiteit.

'Veel mensen zijn gevormd door jezuïeten in een van de colleges of kwamen op een ander moment in hun leven in contact met jezuïeten. Er is dankbaarheid.' Daarnaast hoort ze vaak

het woord vertrouwen. 'Mensen weten dat hun middelen goed besteed worden. Dat er transparantie is, professionaliteit. Dat straalt de Sociëteit uit.' En tenslotte, of beter, als begin van dit alles: de spiritualiteit zelf. 'Die raakt mensen. En wie geraakt is, wil vaak ook bijdragen.'

Samen bouwen aan de missie

Zoals Bianca het ziet, ligt de toekomst in samenwerking tussen jezuïeten en leken. 'Dat samenspel sprak mij direct al sterk aan,' zegt ze. 'Er is hier ruimte voor inbreng, voor vrouwen en mannen, voor al die verschillende talenten.' Community building is daarmee geen abstract begrip. Het krijgt vorm in concrete acties, in gezamenlijke projecten, in netwerken die groeien. 'We kunnen alleen slagen als we het samen doen.'

Een uitnodiging

'Ik wil de lezer graag meegeven dat alle vormen van steun welkom zijn. Tijd, expertise, middelen, maar ook gewoon een verkennend gesprek', nodigt Bianca uit. 'Laat ons weten wat u als lezer en betrokkene - bij de Jezuïeten en de ignatiaanse familie - bezighoudt. En zeker ook: Vertel het verder. Nodig iemand gewoon eens uit. Breng een collega, een buur, een zoon of dochter mee naar een van onze activiteiten. Wees ambassadeur van de ignatiaanse familie.'

Er zijn veel mogelijkheden om de Jezuïeten en de organisaties in het Ignatiaans Apostolisch Netwerk te steunen. Bianca bespreekt graag welke vorm van betrokkenheid en support u zou passen. Zij is telefonisch bereikbaar +32 (0) 486 21 73 50 en ziet ook uit naar uw mail: debaets.elc@jezuïeten.org

DE LAATSTE MISSIONARIS, het emotionele afscheid van de laatste Vlaamse jezuiet in India

Samen met Regionaal Overste van de jezuiten Marc Desmet, de Amsterdamse diaken Bastiaan van Rooijen en de studenten Chloé Somers (laatstejaars sociologie), Emoa Van Deyck (3de jaar burgerlijk ingenieur-architect) en Lander Vandenborre (4de jaar geneeskunde) reisde ik naar India. Bij ons was Aurel Brys sj, de laatste missionaris van de jezuiten in India.

6 Om gezondheidsredenen moest hij vorig jaar, na 59 jaar ontwikkelingswerk in Ranchi, onverhoeds en zonder behoorlijk afscheid te hebben kunnen nemen, naar België terugkeren. Dat afscheid nemen, zou nu wél lukken.

“De jezuiten hebben geen steen verlegd, maar rotsblokken. Bergen hebben ze verzet.”

Constant Lievens: ruiters-missionaris

Gekleed in een lang wit kleed dat tot over z'n knieën reikt, zit hij op een klein paard, voeten in de beugels. Hij draagt een bruine tropenhoed, heeft een kruis omhangen en houdt een kruis omhoog. Het is een bijna levensgroot standbeeld dat Constant Lievens - hoewel de gelijkenis niet treffend is - voorstelt als jonge missionaris-jezuiet in het museum van het Xaveriuscollege in Ranchi, India.

Lievens woonde - het was 1885 - in een hut in Torpa. Hij wou wel kerstenen, maar stelde vast

dat dwangarbeid en systematische landroof de arme boeren klein hielden. Religie had geen antwoorden. Hij informeerde zich over het gewoonterecht van de stam, de Munda, en begon ze te verdedigen bij de Engelse koloniale autoriteiten. De Munda zouden hun land terugkrijgen.

De 'methode' van de jezuiet - juridische hulp, solidariteit met de zwakken, het aanbieden van de waarden van het christelijke geloof en van innerlijke vrijheid - overtuigde de verschillende stammen. Hun angst voor boze geesten, landeigenaren en politie ebde weg. De stammen kwamen gaandeweg zelf naar Lievens toe. Maar Constant Lievens liep tuberculose op, keerde terug naar België en overleed er op 37-jarige leeftijd.

“Constant Lievens is nog altijd een begrip in Ranchi.”

Niet bij ons. De aandacht, laat staan de waardering, voor missionarissen is in onze gesecculariseerde wereld helaas weggezakt.

Tekst & fotografie: Leo A. De Bock | Otheo

***“Wij zijn allemaal broers.”
Een reis in het spoor van Aurel Brys s.j.
toont de dankbaarheid van de Indiërs
voor de Vlaamse missie.***

Het gebeurt dat ze veralgemenend gecommitteerd worden als kolonialen, paternalistische zieltjeswinners van het blanke ras die zich superieur waanden en hun geloof en gewoonten opdrongen. Die zullen er geweest zijn, maar algemeen genomen is dit een bijzonder onheuse misvatting.

Belangrijker dan God of gebod

Ik heb in Ranchi kennisgemaakt met de impact van mannen van een bijzonder kaliber. Ze verlieten hun ouders, broers en zussen, vrienden in de overtuiging dat ze hen mogelijk nooit meer zouden terugzien. Ze kozen ervoor het leven te delen van wie ze wilden helpen. Ze bekommerden zich om primaire noden en bestreden onrechtvaardigheid. Ze hadden geen eigen gewin voor ogen. Ze wilden het leven van hen voor wie ze zich hebben ingezet verbeteren, in vrijheid, en met meer nog waarden als gereedschap, dan met God of gebod.

Grote namen uit de geschiedenis van Ranchi zijn ook Herman Rasschaert - hij werd maar 42, velen van zijn generatie leefden maar kort -, Camille Bulcke, Michel van den Bogaert. En

Aurel Brys. Dat hun levensverhaal en hun verwezenlijkingen het verschil gemaakt hebben, hebben wij in Ranchi zeer duidelijk kunnen vaststellen. De dankbaarheid van de Indiërs hiervoor is werkelijk overweldigend, bijna gênant.

De jezuiten hebben hier de weg bereid, de Indiërs zijn hem gegaan, blijven hem gaan, op een zeer succesvolle manier. De jezuiten hebben geen steen verlegd, maar rotsblokken. Bergen hebben ze verzet. Ze hebben zich ingezet in functie van hun eigen overbodigheid en dat is hen uitermate goed gelukt.

Aurel Brys s. j. en de adivasi

De Tweede Wereldoorlog is al aan de gang wanneer Aurel Brys in Ooigem geboren wordt. In het Jezuietencollege van Aalst maakt hij z'n retorica rond. In 1959 treedt hij in bij de jezuiten. 7 jaar later vertrekt hij als laatste Vlaamse missionaris naar India. In Ranchi, in het noordoosten van India, doet hij ontwikkelingswerk bij de adivasi, de tribals, de

kastelozen, de onbeduidenden. Aurel Brys zet het werk voort van Constant Lievens sj. De focus van Aurel Brys is z'n Leken Leiderschaps Vorming, een manier om leidersfiguren op te leiden in de dorpen, parochies, families, een manier misschien nog meer om de eeuwenlang onderdrukte adivasi weer zelfvertrouwen te geven en hun creatief en kritisch denken te stimuleren. Dat doen, beschouwt Aurel Brys als ware evangelisatie. Aan zieltjeswinnen heeft hij geen boodschap.

In India maken christenen maar 2,4 % van de bevolking uit. De meeste Indiërs zijn Hindoe (80%), een goeie 14% is moslim. Hooguit een vierde van de adivasi zijn christenen. Tegelijk zijn ze sterk vertegenwoordigd in specifieke regio's in India waaronder Jarkhand, dat Ranchi als hoofdstad heeft.

In India geldt, ook al is het inmiddels officieel afgeschaft, het kastenstelsel, een poging van het Hindoeïsme om de samenleving te ordenen en de gevestigde macht in stand te houden. Elke relatie met de Ander wordt afgemeten aan de vraag: 'sta ik hoger (ben ik waardevoller), sta ik lager (ben ik minder waardevol)?' Dit staat haaks op de essentie van het Evangelie dat ervan uitgaat dat iedereen gelijk is (voor God). Dat de Belgische missionarissen de waarden van het christelijke geloof aan zoveel inheemse Indiërs met diep succes hebben kunnen doorgeven, getuigt van een immense empathie en vasthoudendheid.

Volkse dankbaarheid

Marc, Aurel, Bastiaan, de studenten en ik hebben in februari 2026 heel wat adivasigemeenschappen bezocht. Er is één zeer opvallende gelijkenis: de bijzonder grote erkentelijkheid van de gemeenschappen ten aanzien van het voor de adivasi heilzame werk dat talrijke missionarissen sinds het midden van de 19de eeuw verrichtten. Misschien ook: de warmhartigheid van de christen adivasi, hun gastvrijheid, hun vreedzaamheid, hun diepe geloof.

Blanke mannen en vrouwen hebben hén hier op weg geholpen. Die blanke mannen zijn nu standbeelden en portretten die nog geëerd worden, omhangen met kransen en oprechte gevoelens. De dankbaarheid van de adivasi gaat over op ons, bezoekers die louter leunen op een rijke geschiedenis. Zeggen dat we in de verschillende gemeenschappen als koningen werden onthaald is geenzins overdreven: rijen juichende mensen verwelkomden ons, met de fanfare voorop, vrouwen wasten ons de voeten, we kregen bloemenkransen omgehangen...

Los daarvan heb ik een manier van in het leven staan ervaren die wij, blanken, grotendeels kwijt zijn. Het warmhartige, de levensvreugde, het 'samen', het genoegen van kleine dingen, de oude schakeringen van het geloof die nog oplichten, door ons vergeten. 'Wij zijn allemaal broers', zei een jongentje in het opvangtehuis Boys Town, toen student Lander hem vroeg of de jongen naast hem zijn vriend was. Niet alleen die jongen naast hem dus, maar zij allemaal, allemaal broers. Natuurlijk willen ze hier allemaal een goed leven en dat betekent een beter leven.

Wij kunnen echt veel van jullie leren, zei ik in een korte toespraak aan studenten in een lerarenopleiding. Wij denken rijk te zijn, maar

ten gronde zijn wij dat niet. Ik heb zelfs gezegd dat ik vind dat we arm zijn, daar bij ons in Europa. Omdat we bijzonder veel belang hechten aan wat niet wezenlijk is en daarin nooit een punt bereiken van rust, verdieping, godbetert van geluk. Nooit is het nog genoeg. De vreugde en het spannende van het onderweg zijn, zijn weg, en de eindbestemming stelt teleur omdat ze de verwachting fnuikt.

En ik zei dat zij als mensen onder elkaar best rijk zijn. Rijker dan wij. Het klinkt wat perfide dacht ik terwijl ik het zei: wees nu maar tevreden met wat jullie hebben, wij hebben het lekker beter. Maar dat was natuurlijk niet de betekenis van mijn boodschap. Ik ging verder met de Frans-joodse filosoof Emmanuel Levinas, zonder hem te noemen en zei dat wij daar in Europa de Ander uit het oog aan het verliezen zijn en dat die Ander hier in regel echt bestaât, voorwerp uitmaakt van bekommernis, medeleven, mededogen, hulp, nabijheid, liefde. Daar in Ranchi alvast geven ze ons op dat vlak het nakijken.

Geen godsdienstvrijheid

En dan is er het bewind in India, de op één na grootste democratie in de wereld. De Bharatiya Janata Party (BJP) van premier Narendra Modi domineert, en bevoordeelt openlijk en zeer

nadrukkelijk het Hindoe-nationalisme. Dit heeft voor gevolg dat christenen - die helaas nooit hebben geïnvesteerd in een politieke vertegenwoordiging - in India expliciet worden gediscrimineerd.

De adivasi met wie we spraken, gaven openlijk toe angstig te zijn over wat de toekomst brengt. Er is de facto geen godsdienstvrijheid in India. Er is de vrijheid om Hindoe te zijn. Het christendom wordt gezien als volksoneigen, als een bedreiging. Christenen mogen bijvoorbeeld Kerstmis niet vieren. Doen ze dat wel, dan lopen ze het risico dat militie alle uiterlijke tekenen van Kerstmis komen vernielen. Dat is al voorgekomen. Merkwaardig genoeg stuurt de betere klasse in India z'n kinderen naar scholen van christengemeenschappen, omdat het onderwijs er simpelweg van een beduidend hoger niveau is. De investering door de overheid in onderwijs is klein. Ook de gezondheidszorg is armetierig. Er is wel een tussenkomst in de kosten, maar het verkrijgen ervan is een zulkdanig complexe aangelegenheid dat vooral de zwakken ervan verstoken blijken. Ook op dat vlak zijn de ziekenhuizen die de missionarissen zijn begonnen voor veel armen een redding en betekenen ze voor sommigen het verschil tussen leven en dood.

De universele taal van muziek

OVER- WELDIGENDE ERVARING

'Overwhelmed' is misschien het meest gebruikte adjectief waarmee we onze ervaring in Indië beschreven. We zijn overweldigd door de dankbaarheid en de vreugde van de Adivasi-katholieken in Ranchi en Madhya Pradesh voor de bevrijding die de 529 Vlaamse en Nederlandse Jezuïeten-Missionarissen brachten. Steeds weer kwamen we aan op plaatsen waar alweer een grote gemeenschap ons kleurrijk, vaak prachtig rood-wit, met tromgeroffel en danseressen, stond op te wachten bij grote foto's van elk van ons, met hun kom voor hand- of voetwassing, met kransen en sjaals, en telkens weer werd elke naam van ons uitgesproken.

Wij hebben geen enkele verdienste, behalve Aurel, aan die bevrijding. We voelden ons beschroomd - wie waren wij? - maar al snel en mede door onze gezamenlijke terugblik 's avonds beseften we dat het ontvangen van die dankbaarheid en vreugde toch onze nederige maar essentiële bijdrage was. De herhaling van die ceremonies verwekte geen verveling, eerder ervaarden we doorheen deze onvergetelijke week een groei naar een climax waarin we met groeiend enthousiasme de blijheid van school- en parochiegemeenschappen ontvingen.

De Adivasi werden bevrijd van boze geesten en van de Landlords die hun land met juridische truuks stalen. Het grote woord in deze bevrijding is naar hun eigen zeggen 'education': onderwijs op lager, secundair en hoger vlak die de Adivasi zelfstandiger en sterker maakte, en de man-vrouw verhouding meer in evenwicht bracht. We mogen helaas niet verheven dat het Modi-regime een nieuwe onderdrukking van de christelijke Adivasi betekent, vooral in staten waar de Bharatiya Janata-partij (BJP) heerst.

Dat is de olifant in de zaal waar niemand in de zaal openlijk durft over te spreken.

Het katholiek geloof dat kerkgemeenschap zo hoog acht, vond een vruchtbare grond in het belang van samenhang voor de Tribals. Dit 'samen' uitte zich dagelijks voor onze ogen in de reidansen van de vrouwen, begeleid door mannen met hun drums, waarbij steeds één hand rustte op de schouder van de volgende vrouw en men harmonieus voortbewoog. Net het tegenovergestelde van het individuele dansen van mensen hier.

En dan was er die 529ste missionaris in het spoor van Constant Lievens: pater Aurel Brys die zoals verhoopt in Ranchi en Madhya Pradesh helemaal openbloeide in de contacten met zijn Adivasi waarvan hij er zoveel persoonlijk kent. Vooral zijn Leken Leiderschaps Training - via een eigen 'dertigdaagse' - heeft velen definitief gevormd. Aurel was de brug tussen hen en ons. Steeds weer kreeg hij, het Hindi-woord nemend, de mensen aan het lachen. 'We miss the jokes of the missionaries', zei men ons. Het werd een afscheid in schoonheid, waarbij hij van een zeventigtal gasten persoonlijk afscheid kon nemen.

Onze zevenkoppige en behoorlijk diverse groep - een oude missionaris, een regionaal, een diaken, een journalist, drie studenten geneeskunde, burgerlijk ingenieur-architect en sociologie - nam toe in samenhang en motivatie om de boodschap van dankbaarheid, geloof en vreugde over te brengen in the Low Countries.

Marc Desmet s.j.
*Regionaal overste
Jezuïeten in de Lage Landen*

Promotie
Ward Biemans s.j.

GELOOF ALS BRUG TUSSEN WERELDEN

door Jan Stuyt s.j.

Op vrijdag 24 oktober 2025 promoveerde Ward Biemans tot doctor in de theologie. Zijn proefschrift gaat over de pastorale begeleiding van bruidsparen en gehuwden met een migratieachtergrond in de katholieke kerk in Nederland.

Ward is eerder opgeleid in de bestuurlijke milieukunde. Gedurende zes jaar heeft hij gewerkt bij de provincie Zuid-Holland. Na het noviciaat in Birmingham haalde hij een bachelor in theologie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en daarna een licentiaat moraaltheologie aan de Gregoriana in Rome.

Hij is pastor voor theologiestudenten, geeft les op seminaries en is daar ook geestelijk begeleider. Per 1 november is hij in het bisdom Haarlem-Amsterdam aangesteld tot Bisschoppelijk Gedelegeerde voor de migrantengemeenschappen. Dit proefschrift past daar helemaal bij.

De promotie vond plaats aan de Tilburg School of Theology, de theologische faculteit van de Universiteit van Tilburg waar Ward studentenpastor is. Promotores van het proefschrift waren prof. dr. Jan Loffeld en prof. dr. Monique van Dijk-Groeneboer. De titel van het proef-

schrift luidt: *"Towards intercultural pastoral care. Pastoral accompaniment of migrant and intercultural couples in the Catholic Church in the Netherlands"*.

De dissertatie sluit aan bij de Apostolische Exhortatie Amoris Laetitia van paus Franciscus, die veel nadruk legt op het belang van huwelijksvoorbereiding. Dat belang wordt door dit proefschrift onderstreept. Uit het onderzoek onder flinke aantallen mensen (gesprekken met 235 personen en diepte-interviews met twaalf stellen) bleek dat een goede voorbereiding van wat langere duur met officieel cursusmateriaal door de huwenden zelf hogelijk wordt gewaardeerd. Ook pastorale begeleiding na het huwelijk blijkt belangrijk.

Het zoeken van verzoening na een ruzie en het schenken en ontvangen van vergeving dragen bij aan een betere kwaliteit van de relatie. In dit verband komt de pastoraal rond het sacrament van de biecht aan de orde. Het geloof is van grote waarde voor deze echtparen, waarbij het geloof kan helpen een brug te slaan tussen het land van herkomst en de situatie in Nederland.

Echo's uit de bijeenkomst van Hogere Oversten

Van 17 oktober tot en met 27 oktober verbleef Marc Desmet s.j. in Rome. Hoofddoel: de bijeenkomst van alle Hogere Oversten van de Sociëteit. Het was nog maar de derde keer dat dit gebeurde.

SAMEN ONDERSCHIEDEN

Twee dagen retraite

Pater Generaal leidde twee dagen bezinning, gebaseerd op het Verhaal van de Pelgrim, in het Spaans. Vooral de tweede dag, over de ervaring van Venetië, bleef me bij. De eerste paters stelden zich daar de vraag of ze samen wilden blijven en gehoorzaamheid beloven aan één van hen. Die vraag resoneerde met onze start van het DICAP-proces (het proces van gemeenschappelijke onderscheiding met als doel tot een apostolische planning te komen) in 2020: voelen wij in de ELC-regio het verlangen om met onze vele instituties samen te blijven en elkaar gehoorzaam te zijn? Dat verlangen naar vereende kracht blijft actueel in een sterk verdeelde wereld.

De bijeenkomst: een cultuur van onderscheiding

Wat opviel, was hoe gemeenschappelijke onderscheiding intussen een cultuur is geworden. Elke dag begonnen we met twee korte inleidingen, gevolgd door persoonlijk gebed en drie gespreksrondes in vaste groepen van negen jezuïeten uit verschillende continenten: ik - jij - wij. De derde vraag luidde steeds: wat betekent dit voor de universele Sociëteit? De punten uit de twaalf groepen werden samengebracht en in de namiddag traag geprojecteerd, met ruimte voor reflectie. Het tempo was contemplatief, niet uit op directe efficiëntie.

Dag 1: De vier Universele Apostolische Preferenties (UAP's)

De UAP's waren bedoeld voor tien jaar; het einde van die periode komt in zicht, maar het verlangen om ermee door te gaan is groot. Ze geven een helder en eenvoudig verhaal van wie we zijn. Wel moeten de accenten verschuiven: het gaat om werkwoorden, niet alleen om thema's. Niet enkel 'God', maar 'de weg naar God wijzen'; niet alleen 'de armen', maar 'met hen meeleven'; niet enkel 'jongeren', maar 'hen begeleiden'; niet alleen 'duurzaamheid', maar 'zorg dragen voor de schepping'. De UAP's zijn geen checklist die je afvinkt; elke organisatie wordt uitgenodigd alle vier te integreren, met de eerste - de weg wijzen naar God - als fundament.

ONTMOETING MET DE PAUS: *De privé-audiëntie met paus Leo was een moment van collectieve vertroosting. Hij kent de wereld, spreekt helder en eenvoudig, en houdt van mensen. Het gaat hem om het evangelie en de ontmoeting met Jezus, meer dan om doctrine. Hij bevestigde ons in onze zending: samen met alle medewerkers aanwezig zijn in de grensgebieden, daar waar het brandt.*

IN EEN VERDEELDE WERELD

Dag 2: Collaboration en Apostolic Body

In zijn De Statu Societatis (2023) sprak Pater Generaal over samenwerking en het apostolisch lichaam. Het sleutelwoord nu was 'clarification'. Samenwerking tussen jezuïeten en niet-jezuïeten is vanzelfsprekend, maar wat bedoelen we precies met 'partners in mission'? Wat is het apostolisch lichaam?

In mijn groep werd een onderscheid gemaakt tussen vier groepen medewerkers.

1. Partners in mission: leken die zich identificeren met heel de zending van de Sociëteit, die uiteindelijk de zending van Christus is.
2. Companions: mensen die zich sterk engageren in een specifieke organisatie, zoals een school.
3. Colleagues or employees: zij die zich professioneel inzetten voor een organisatie van de van de Sociëteit.
4. Jezuïeten: hun identiteit wordt vandaag mede gevormd door samenwerking met deze groepen. Dat roept vragen op: wat betekent mijn jezuïet-zijn naast zoveel bewakende en geëngageerde leken? Ben ik beschikbaar voor de zending als geheel, of vooral voor 'mijn' werk? Leef ik mijn zending als een nine-to-five-job? Vragen die eigenlijk voor allen gelden.

Dag 3: Cura personalis en cura apostolica

De hogere overste heeft niet alleen zorg voor de persoon (cura personalis), maar ook voor de zending (cura apostolica). Die twee zijn onderscheiden maar onlosmakelijk verbonden. Bestuur is daarom een spirituele taak. Ignatius werkte twintig jaar aan de Geestelijke Oefeningen en daarna twintig jaar aan de Constituties. Oefeningen en Constituties horen samen: zorg en zending.

Na Vaticanum II hebben we de Oefeningen herontdekt, minder de Constituties. Toch moeten ook die onze begeleiding inspireren. Bij een moeilijke zending nodigt de overste de jezuïet uit om de genade te vragen ermee om te gaan. Zo wordt een dialoog een trialoog: overste, jezuïet en God. Een moeilijke zending is niet louter *agere contra*, maar een plaats van onderscheiding. Dit heeft ook gevolgen voor de verhouding tussen overste en lekenmedewerker.

Hilde Pex
Office Manager
Ignatiushuis

EEN VERTROUWD HUIS

Ik ben geboren en getogen in Maaseik (Belgisch Limburg) en woon al bijna 30 jaar in Leuven. We hebben drie volwassen kinderen. Ik lees veel en graag, vooral boeken over christelijke spiritualiteit, geloof en zingeving. Geloof heeft me altijd geboeid. Ik voelde me van jongs af thuis in een gelovige context en heb me vanaf mijn tienerjaren geëngageerd in de kerk. Eerst als lector en catechist, later als voorganger in gebedsdiensten.

Als twintiger nam ik regelmatig deel aan bezinningsdagen en retraiteweekends voor jongeren. 'De weg naar binnen gaan' is een rode draad in mijn leven. Het doen van de Geestelijke Oefeningen in het Dagelijks Leven heeft veel voor me betekend. Ik merkte dat de ignatiaanse spiritualiteit me lag. In de Oude Abdij van Drongen volgde ik doorheen de jaren meerdere zomerretraites Geestelijke Oefeningen en ook andere retraites zoals een schrijfretraite, een kunstretraite, een spiritualiteitsweekend. Ongeveer tien jaar geleden werd ik via het Platform voor ignatiaanse spiritualiteit gevormd als begeleider van de Geestelijke Oefeningen en daarna ook in Gemeenschappelijke Onderscheiding. Het Platform voelt dan ook vertrouwd aan voor me.

Het is voor mij bijzonder dat ik nu ook beroepsmatig kan bijdragen aan de mooie missie van het Platform: mensen helpen God te vinden in alles, via geestelijke begeleiding, retraites, podcasts, boeken, webinars en meer. Dat ligt helemaal in het verlengde van mijn interesses en bezigheden. Wat me in de rol van Office Manager aanspreekt, is dat het om gevarieerd werk gaat: eerste aanspreekpunt zijn via het mailadres van het Platform, ondersteuning bieden aan de collega's van Internetpastoraat, Geestelijke Oefeningen en Gemeenschappelijke Onderscheiding, contact houden met vrijwilligers, medewerkers en partners, redigeren van teksten, zorg dragen voor (de planning van) het Ignatiushuis in Amsterdam, ... Het zijn allemaal zaken waarop ik graag van harte 'ja' zeg. Ik ben pas gestart en ben volop bezig met me in te werken. Er valt heel wat te ontdekken en te leren. **Boeiend!**

Dag 4: Safeguarding

Thierry Dobbstein pleitte krachtig voor een vertrouwelijke en adequate overdracht van informatie over jezuïeten die beschuldigd of schuldig bevonden zijn aan misbruik. Slachtoffers hebben immers recht op betekenisvolle antwoorden.

Ikzelf benadrukte de nood aan een juistere plaats van het geseksueerde lichaam in spiritualiteit en theologie, en ook aan barmhartigheid voor ouders - maar dit impliceert oprechte erkenning van schuld.

Dag 5: Nieuwe vormen van bestuur

Onze structuren moeten flexibeler worden. Naast de klassieke horizontale as (gemeente - provincie - generaal, met conferenties ertussen) is er een verticale as van netwerken ontstaan. JRS is een interessante test case: een wereldwijd en krachtig netwerk voor migranten, geprezen door de paus. Maar wat is JRS precies? Een jezuïetenwerk? Een ignatiaanse organisatie? Een NGO? Identiteit en inbedding blijven uitdagingen. Ik verwees naar JRS Belgium als voorbeeld van groei naar een duidelijk ignatiaans onderscheidende organisatie.

Dag 6: Roepingen

Er is een duidelijk verschil tussen generaties. In de VS toont een enquête dat sommige jongeren sterk aangetrokken worden door aanbidding, religieuze kledij en Heilig Hart-devotie, terwijl zorg voor de armen minder centraal staat. Ook in Europa zien we een hernieuwde aantrekkingskracht van traditionele vormen. De vraag is hoe we daarin geloof en gerechtigheid, UAP 2 en 4, integreren. Welke bekering wordt gevraagd van jongeren én van ouderen? En welke boodschap geeft God ons doorheen deze jongeren? Praktisch advies: zeg niet alleen 'Come & see', maar nodig persoonlijk uit. Elke gemeente, ook de bejaarden, moet aandacht hebben voor roepingen.

Marc Desmet s.j.
Regionaal overste
Jezuïeten in de Lage Landen

KORTE BERICHTEN

AMSTERDAM

Xaveriushuis

De meeste huisgenoten zijn als gewoonlijk actief in de liturgie en veelvormige catechese in De Krijtberg, en in een achttal andere kerken in en rond Amsterdam, waaronder de Vredeskerk, de Obrechtkerk en de Amsterdamse basiliek van Sint Nicolaas. • **Marc Lindeijer** verdeelt zijn tijd tussen de geloofsgemeenschap van de Krijtberg en de zusters in Nijmegen. Terwijl die laatste groep in januari met één verminderd is, worden er in de Krijtberg veertien mensen voorbereid op het doopsel en/of vormsel dat ze zullen ontvangen in de Paasnacht. Geloofscursussen voor iedereen worden gegeven in de vergrote pastoriezaal, waar het nieuwe prentenkabinet voor extra sfeer zorgt. • **Wouter Blesgraaf** heeft naar eigen zeggen de afgelopen maanden veel kleine dingen gedaan, maar vooral missen, volwassenencatechese en biechthoren. • In het kader van het toeleven naar de priesterwijding publiceert **Bastiaan van Rooijen** bijna wekelijks een filmpje op Instagram. Hij bereikt daarmee duizenden jonge mensen. Dat zijn getallen waar de oudere huisgenoten die alleen maar op Facebook of LinkedIn aanwezig zijn, van onder de indruk raken. In januari overleed de moeder van Bastiaan. De uitvaart was in de kerk van Noordeloos, waar zijn vader als predikant-emeritus actief is. In de voetsporen van de vele honderden Vlaamse jezuïeten-missionarissen is Bastiaan met een groep van zeven door Noord-India gereisd. Overal zagen ze de indrukwekkende vruchten van de missie-inspanningen en voelden ze de dankbaarheid van de Adevasi-christenen. Het was inspirerend om het jonge en enthousiaste geloof van deze mensen te zien. • **Ward Biemans** is begonnen aan zijn nieuwe taak als bisschoppelijk gedelegeerde voor

migranten in het bisdom Haarlem/Amsterdam. Daarnaast is hij actief als studentenpastor van theologiestudenten en als geestelijk begeleider van de priesteropleidingen van Heiloo en Utrecht. **Nikolaas Sintobin**, de internetpastor, geeft webinars in het Frans en het Nederlands, en is de kerkelijk assistent van de Gemeenschappen van Christelijk Leven in Nederland en Vlaanderen, en van het Euro-team van GCL. Ondertussen schrijft hij door aan weer nieuwe boeken. • In het Ignatiushuis om de hoek begon **Hilde Pex** uit Leuven als nieuwe medewerker van het Platform voor Ignatiaanse Spiritualiteit. Ze is er iedere week twee dagen. • Binnen een jaar na het eerste deel publiceerde **Peter van Dael** opnieuw een boek met aandacht voor christelijke kunst. Dit is het tweede deel van een serie van drie bij de Walburgpers. Dit boek heet: *Reformatie, revolutie, restauratie - Geloof verbeeld in de 16de - 19de eeuw*. • Peter vierde met medebroeders en vrienden op 11 januari dat hij **50 jaar priester** was, en al die 50 jaar actief in onderwijs en wetenschap en pastoraat in Amsterdam. Één van de plekken waar hij celebreert is Ons' Lieve Heer op Solder. • **De Living Stones** houden de kerkdeuren enkele middagen per week open en onthalen de passanten. Dat kunnen ze in het Spaans, Duits Italiaans, Arabisch en Engels. Helaas is er dit jaar geen Nederlands sprekende deelnemer. Maar ze hebben wel iedere week Nederlandse les van een vrijwilliger uit De Krijtberg.

PARIS

Tim van de Veen

Op 7 september, precies een dag na mijn geloften, ben ik aangekomen in Parijs om te beginnen aan mijn studie filosofie en theologie aan de Facultés Loyola

Paris. Ik woon momenteel in de communiteit 'Saint Pierre Favre' aan Rue Blomet, samen met 33 anderen, waarvan 25 scholastieken. Ik voel me op mijn plek hier in deze internationale gemeenschap (9 nationaliteiten) en ook de studies bevallen mij goed. Bovendien begin ik het Frans steeds beter te beheersen wat het tweede semester, dat nu bijna begint, alleen maar ten goede kan komen. Naast mijn studies leid ik samen met een andere scholastiek een Magis jongerengroep. Dat bevalt mij ook erg goed en helpt me om het grotere plaatje niet uit het oog te verliezen: gevormd worden om de ander te dienen.

NIJMEGEN

Aqua Viva

In augustus werd **Tjeerd Jansen** als minister opgevolgd door **Ben Frie** die daarvoor zijn vaderstad (Amsterdam) verliet. Geen overbodige luxe: er is voortdurend wel iets te regelen of te klussen in samenwerking met overste **Jan Bentvelzen** en de gesecculariseerde stichting Jan Berchmans waar Tjeerd nog bestuurslid van blijft. • Op computergebied was er een noodsignaal als zou de overgang van Windows 10 naar Windows 11 fataal zijn voor de (meestal) oude apparaten van de paters en broeders. Er trad een vrijwilliger op die de verontrusting ophief door geruststellende berichten en enkele opschoningsactiviteiten. • In de kapel werd de nog altijd kale achterwand opgesierd met enkele reproducties (anderhalve meter hoog) van gebrandschilderde ramen uit het Berchmanianum. De geloften zijn het thema op de vier ramen • Er waren enkele interne verhuizingen, en er kwam een nieuwe bewoner in de persoon van pater **Jan Peters**, die Ravenstein (Deursen) verliet. **Carel van Tulder** betrok een nieuw domein in het fraaiste appartement dat we in Aqua Viva mogen bewonen. • De Nijmeegse parochies worden nog bediend door een kleine schare priesters en één pastoor. De gezondheid van **Eduard Kimman** en **Jan van de Poll** noopt tot nadenken over de toekomst van de bediening van de Molenstraatskerk. Aqua Viva kan enige assistentie bieden, maar er zijn meer kapers op de kust: met Jan Peters is hij regelmatig voorganger in Abdij Koningsoord van de zusters Trappistinnen. • Er is enige onrust geweest in huis door het in gebruik nemen van een nieuw oproep- en alarmsysteem,

waarbij nieuwe bellen en tablets ('Wat zijn dat?') in gebruik genomen werden. Voor ouderen is dat een uitdaging: leren omgaan met nieuwe apparatuur. Behalve voor hen was het ook voor de verpleging een hele klus, maar het voordeel voor de laatsten is dat de onderlinge communicatie binnen het systeem stukken beter is geworden. Ze weten nu meteen wie wie aan het helpen is. En wie er nog zit te wachten... • Voor het huis was er nog een omwenteling: de aula werd op 1 december gesloten. Nu de refter voor de 16 paters, broeders en hun vier commensalen te groot was geworden, werden zij naar een kleinere eetruimte overgebracht (het voormalige restaurant, 'De Drukkerij' genaamd om de voormalige functie van het gebouw in ere te houden). De nieuwe naam is de kleine refter; de grote refter werd een multifunctionele ruimte voor de maaltijden van de bewoners en voor de diverse activiteiten in huis. • Na het overlijden van pater **Jan Bots** (medio november) en pater **Teun (Ton) Bakels** (medio december) is er nog één graf beschikbaar op Jonkerbos, althans dat lijkt zo voor het oog. Er zijn voorbereidingen getroffen om de driekwart cirkel van de grafheuvel uit te breiden en de cirkel rond te maken met nog eens 36 graven. • Pater **Victor Assouad**, assistent van pater generaal, bezocht onze communiteit om de meningen te peilen over de opvolging van regionale overste Marc Desmet. Hij liet weten blij te zijn dat hij de beslissing over de keuze over kon laten aan pater generaal.

ANTWERPEN

Romero-Loyola

De grootste verandering die in de afgelopen maanden plaatsvond in ons huis was de verhuizing van **Guido De Baere**, die net voor het aanbreken van de Advent hier vertrok om in de communiteit van Heverlee te gaan wonen. Een forse aderlating voor ons huis, waar we nu een "minima societas" van vier personen vormen, maar ongetwijfeld een aanwinst voor onze bejaardencommuniteit aldaar. De kerstperiode had iets van het 'duiventil'-karakter wat een jezuïetenhuis wel vaker kenmerkt: veel in- en uitgevlieg en afwezigheden wegens werkzaamheden elders of juist vakanties, die (vooral die van de kokkin) noopten tot enige improvisatie bij de achterblijvers. • Net toen in januari alles weer min of meer het gewone gangetje ging, vertrok onze Regionale Overste **Marc Desmet**

op een grote reis naar India, om daar de plaatsen aan te doen waar vroeger Vlaamse jezuïeten werkzaam waren. In zijn voetspoor reisde een gevolg van journalisten, studenten en medebroeders (**Aurel Brys** en **Bastiaan van Rooijen**) mee. • Onze huisgenoot, en onvolprezen Socius, **Bart van Emmerik** maakte reeds enkele reisimpressies wereldkundig - en ook elders in dit blad wordt van Marcs exotische avonturen uitgebreid verslag gedaan. In verband met de aflopende regionaalstermijn komende zomer was verder nog generaal assistent Victor Assouad in januari een week bij ons te gast.

BRUSSEL

Arrupe

Sneeuw, hagel, regen en zon wisselen elkaar af. Zo ook het lachgas, afgedankt slaapkamermeubilair en zwerfvuil aan onze voordeur. Het wordt telkens netjes opgeruimd door de verdienstelijke veegdiensten van het Brusselse Gewest; met dank aan haar nieuwe regering. We hebben daar lang genoeg op moeten wachten. • De huisbewoners van deze residentie ondergaan alles met christelijke blijmoedigheid en boeren verder. **Walter Devos** bedwingt tabellen vol cijfers, **Ludwig Van Heucke** pluist de koopjesfolders van plaatselijke hofleveranciers uit, **Frans Chanterie** en **Rik De Gendt** pendelen geregeld naar onze Waversebaan in Heverlee en **Jos Janssens** springt op Metrotoestellen - zolang die functioneren - op weg naar kerkelijke plechtigheden. Ons gemeenschapslid, **Jan Koenot**, wisselt het leslokaal van Facultés Loyola Paris graag af met zijn stekje hier in onze Hoofdstad. Appelés à la liberté is het motto. • Onze overste, **Hugo Carmeliet**, bezoekt zijn onderdanen wekelijks, tenzij lokale verplichtingen in zijn woonplaats, Kuregem-Anderlecht, hem weehouden. Ook dan vindt hij toch de weg terug van Zuid- naar Noord-Brussel: Hij verliest het noorden niet, om zo te zeggen. • Nu de Westerse beschaving wegwijnt en onze Eerste Minister vreest dat Europa een Museum voor Industriële Archeologie (MIA) wordt, blijven wij onverstoord verder werken aan een duurzame wereld.

DRONGEN

Hurtado

In Drongen zijn wij goed bezig, elk heeft zijn eigen werk en we delen ook in de drukte van de Oude Abdij. **Pieter-Paul** gaat trouw elke maandag en woensdag naar Brussel en Brugge voor de Jesuit Refugee Service. Hij luistert naar vluchtelingen van wie de asielaanvraag door België is geweigerd en die wachten om het land te worden uitgezet. Veel hoop kan hij hen niet geven, alleen een daad van medemenselijkheid door te luisteren. • **Wim** heeft geregeld contacten met een Palestijnse familie in Gent. In de krokusvakantie heeft hij zijn hart opgehaald met de familiedagen in de Oude Abdij: bezinning en spel met volwassenen en kinderen. • **Wiggert** zorgt goed voor de communiteit bij de dagelijkse aankopen van brood en beleg, fruit en een snoepje. En in alle stilte ontvangt hij geregeld mensen voor geestelijke begeleiding en Geestelijke Oefeningen. • **Toon** gaat ook in geestelijke begeleiding met mensen op weg in hun zoeken naar God in hun leven van elke dag. Zijn gezondheid laat het wat afweten, maar hij laat zich goed verzorgen.

HEVERLEE

Sint-Jan Berchmans

De laatste maanden van 2025 zijn in onze gemeenschap beproevend geweest. Eind oktober hebben we afscheid genomen van **P. Herwig Arts**, eind november was het de beurt aan **P. Hugo Roeffaers**. • Ook de gezondheid van enkele leden van de gemeenschap ging fel achteruit. **P. Johan Allary** werd opgenomen voor verzorging bij de verpleging op de tweede verdieping en verschillende keren naar de spoed gebracht. • **P. André Cnockaert** heeft Kerstmis gevierd in de H. Hartkliniek met nier- en hartproblemen. • **Br. Bart Bosteels** gaat op therapie naar UPC in Kortenberg maar mag gelukkig het weekend thuis doorbrengen. De laatste week van het jaar ging voorbij met grote bezorgdheid over **P. Jef De Pril** die in coma lag nadat de risicovolle ingreep op zijn aorta slecht was afgelopen. Hij is helaas daags na Nieuwjaar overleden. De oudsten van de groep maken het nog het best. **P. Charles Verhezen** is zelfs naar Capenberg gaan helpen bij de revalidatie van **P. André De Ridder**, getroffen door een CVA. **P. Aimé De Vocht** steekt met zijn rollator iedereen voorbij in de gangen. Hij ziet niet goed meer, maar kan best luisteren naar veel telefoontjes van mensen die het moeilijk hebben • Zo gaat het leven verder.

Er werd met een aantal genodigden St. Jan Berchmans gevierd. **PP. Van Looy** en **Van Gool** zorgden voor mooie avondwaken op Kerst- en Oudjaarsavond. **P. Rob van den Akker** werkt verder aan het ontcijferen van het Afrikaanse reisjournaal (1913) van **P. Arthur Vermeersch** (La question Congolaise 1906). **P. Herman De Weerd** blijft zolders en kelders afschuimen voor de ACE Provincie als hij niet met een zieke naar Gasthuisberg moet. **Br. Theo Brebels** verziert de vensterbanken met mooie bloeiende plantjes en **P. Charles Verhezen** met prachtige amarillás. **P. André Rosier** maakt van de gang een botanische tuin. We genieten van wat **P. Mark Rotsaert** beleeft bij de Bollandisten. Op 29 januari werden tijdens een "séance protocollaire" in aanwezigheid van heel wat belangrijke personen (o.a. **Mevr. Sara Lammens**, algemeen directeur van de Koninklijke Bibliotheek) de collecties van de Bollandisten ingeschreven in het UNESCO register van "Mémoire du Monde". Ondertussen stak hij weer de oceaan over, deze keer op fundraising in Tampa (Florida). **P. Georges Ruysen** ging in Parijs zijn jaarlijkse cursus geven en beleefde er veel genoegen zowel aan een talrijke groep van Afrikaanse zusters als aan een besneeuwd Parijs. **P. Aurel Brys** is met **P. Regionaal** op Indiareis geweest. • Nu en dan kunnen we ook profiteren van een concert in onze kerk, felgewaardeerd om haar akoestische kwaliteiten. Het koor van VRT kwam oefenen en zelfs opnames maken. Om ons te bedanken werden we uitgenodigd op een afscheidsconcert. Ook het Arenberghkoor blijft vaste klant. OrSeCante, een Leuvenzangkoor van liefhebbers met als dirigent (op blote voeten!) Arnout Malfiet, echtgenoot van Mieke die ons helpt bij het onthaal, kwam een prachtige uitvoering geven van Haendels Messias.

Studentenhuis Lerkeveld

Begin december werd het opvallend stil bij de Lerkies. Wellicht wegens het grote aantal 1ste jaar studenten is de blok heel vroeg begonnen. Nu de examens achter de rug zijn hernemen de modules met o.m. "Op bezoek bij een pater" "Jezuïeten: wie zijn ze, wat heb je aan ze?", "Existentiële vragen" en 'Eigen kweek' waarin 4 mede-Lerkies (doctorandi) vertellen over hun wetenschappelijk onderzoek. Twee Lerkies, **Emoa** en **Lander**, hebben P. Regionaal vervoegd op

zijn Indiareis naar Ranchi. Hun reiservaring over het werk van onze missionarissen bij de Adivasi bevolking zal worden vertaald naar educatieve initiatieven rond diversiteit en polarisatie. Zo heeft het Vlaamse missiewerk in India vandaag nog impact op de Vlaamse jeugd.

LEUVEN

Pierre Favre

Wie denkt dat emeritaat synoniem is van verstillingskent onze overste **Rob Faesen** nog niet. Zijn agenda leest als een atlas met voetnoten. Na een workshop aan de Theologische Universiteit Utrecht trok hij naar Gent voor een bezinningsdag in het Rustpunt van de Carmelieten. Alsof dat nog niet volstond, verzorgde hij in Antwerpen een lesdag aan de School voor Comparatieve Filosofie. Rome riep hem vervolgens voor een lezing bij de Titus Brandsma Circle, en tussendoor nam hij ook nog plaats in twee doctoraatscommissies, in Parijs en Nijmegen. Emeritus, ja - maar dan wel een met stevige tred. • Ook bij **Carlos Gómez-Virseda** beweegt er veel, zij het vaak op spoor 5 of 8. Zijn doctoraat over gewetensbezwaren tegen euthanasie vordert gestaag. Om dit gevoelige thema recht te doen, sprak hij met palliatieve zorgartsen verspreid over heel België. Dat leverde niet alleen diepgaande gesprekken op, maar ook vele uren treinreizen - en een intieme kennismaking met het land in al zijn landschappen en nuances. Al die stemmen en ervaringen probeert hij nu te distilleren tot een zinvolle dissertatie. Volgend semester zet hij zijn onderzoek voort aan Georgetown University in Washington DC, waar hij zich onderdoopt in een nieuwe academische wereld én een andere jezuïetenprovincie. • In september vervoegde **Paweł Bondaruk**, een Poolse jezuïet, opnieuw onze gemeenschap. België is voor hem geen onbekend terrein: van 2020 tot 2022 werkte hij hier bij Jesuit Refugee Service. Vandaag is hij gestart met een masteropleiding aan de KU Leuven. Zijn ervaringen met immigratiedetectie vormen daarbij geen voetnoot, maar de kern van zijn theologisch-ethische reflectie. Studie en leven lopen hier zichtbaar in elkaar over. • Midden februari neemt **Nicolas Standaert** afscheid en verhuist hij naar Beijing, waar hij academisch aan de universiteit aan de slag gaat.

Zijn vertrek laat een lege stoel achter - en dat zal gevoeld worden. • Bij **Walter Ceyssens** klinkt ondertussen vooral één refrein: MAGIS. Hij nam deel aan een internationale Think-In in Rome, waar werd gebrainstormd over ignatiaans jeugdwerk. In Leuven helpt hij mee MAGIS Circles opstarten, geïnspireerd door impulsen uit Amsterdam, en hij trekt mee aan de kar van MAGIS Euro Summer: een waaier aan zomeractiviteiten verspreid over Europa. En dat alles bovenop het gewone werk, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. • Van begin september tot begin januari woonde **Bert Daelemans** bij ons. Aan de KU Leuven gaf hij les, waarbij burgerlijk ingenieurs ruimtes voor zingeving ontwierpen, masterstudenten nadachten over leiderschap en spiritualiteit, en internationale studenten werden binnengeleid in de rijke wereld van kunst en liturgie. Daarnaast gaf hij lezingen en retraites waarin kunst telkens opnieuw het hart vormde. Voor het tweede semester keert hij terug naar Madrid. • **Leo De Weerd** ten slotte blijft zijn tijd verdelen tussen gevangenispastoraal, geestelijke begeleiding en retraites. Daarnaast gaat hij voor in enkele Leuvense parochies. Zijn werk beweegt zich vaak onder de radar, maar is des te meer geworteld in nabijheid en trouw. • Samen met de inzet van de andere huisbewoners die niet aan bod kwamen vormen al deze wegen, stemmen en ritmes geen losse opsomming, maar een levendig weefsel: van denken en doen, van reizen en thuiskomen, van zoeken naar "God" in de weerbarstige werkelijkheid van vandaag.

BOSTON

Jos Moons

Terwijl ik dit schrijf is het buiten min 10 en ligt er al een week sneeuw. Maar de zon schijnt bijna elke dag. Dat symboliseert de politieke situatie hier. Die is ronduit spannend. Gaat de overheid zich beter aan de regels houden? Ophouden met mensen met andere visie weg te zetten als tegenstanders en zo mogelijk vervolgen of anderszins straffen? Immigranten humaner behandelen? De zon in deze winter is dat er (eindelijk) een beetje tegenwind komt van de bisschoppen en van rechters, en (vooral) dat de aanhoudende protesten in Minneapolis lijken te werken. Wat mijzelf betreft: afgezien van de politiek voel ik me als een vis in het water. Dit semester gaf ik pneumatologie (theologie van de Geest) en een

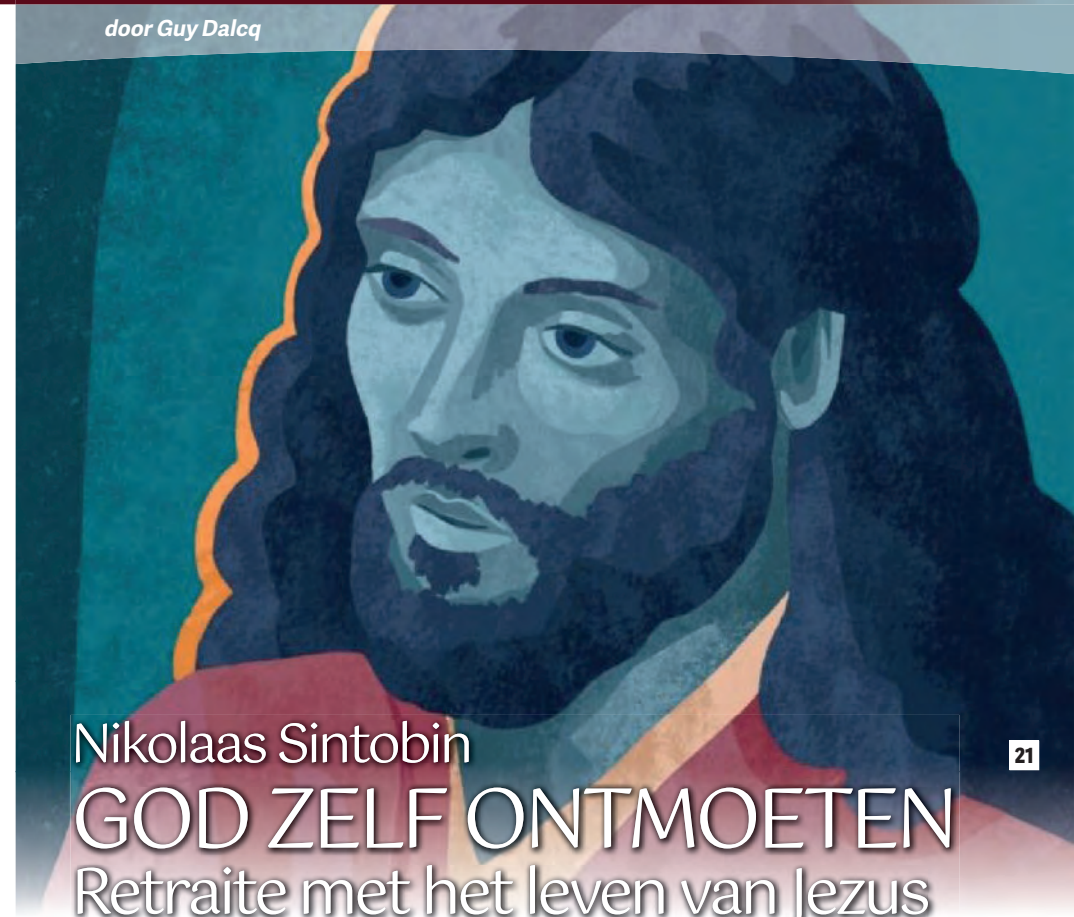
algemene inleiding theologie. Daarnaast preek ik twee keer per maand in de campus kerk, steeds met 300-400 mensen, en doe ik wat geestelijke begeleiding. Het is een groot geluk om alles wat ik gekregen en geleerd heb in te kunnen zetten voor de goede zaak.

CAPENBERG

Xaveriushuis

Het eerste nieuws dat men van een gemeenschap zoals de onze, ingebed in een woonzorgcentrum, kan verwachten is medisch nieuws. En dat is niet echt goed te noemen. Enkele maanden na het overlijden van **Paul Crab** is nu ook **Roland Daes** van ons heengegaan. Sommigen zouden zijn sterven een bevrijding noemen omdat zijn lichaam al geruime tijd geteisterd werd door Parkinson en door volstrekte blindheid. Maar zijn heengaan blijft voor ons een pijnlijk verlies. Komt daarbij nog het overlijden van "onze" **Mariette**, de dame die bij ons inwoonde en haast een geadopteerd medelid was geworden van de gemeenschap. • Ook daar houdt het onheil niet op. **Wauthier de Mahieu** en **Theo Fonteyn** werden beiden voor een tijdje ter observatie opgenomen in een hospitaal maar zijn daar gelukkig niet heel lang moeten blijven. Meer gevolgen voor het gemeenschapsleven heeft de wekenlange afwezigheid gehad van **André De Ridder**. Die werd getroffen door een aandoening in de hersenen. Aanvankelijk vreesden we dat hij daardoor blijvend verlamd zou blijven. Na enkele weken werd echter duidelijk dat de revalidatie in het hospitaal resultaten afwierp. Hij kan nu opnieuw zijn beide armen gebruiken en één been. Maar het tweede been is nog niet te activeren. Dat betekende voor hem ellendig lange weken in een hospitaalkamer en voor ons een reorganisatie van de taakverdeling. Want **André** verzette heel veel werk. Dat werk werd nu zo goed mogelijk overgenomen door verschillende medebroeders die hiervoor een verheugende bereidwilligheid aan de dag legden. **Jos** is nu opnieuw een beetje minister geworden, **Ludo** helpt bij de grote aankopen enzovoort. **André** is nu opnieuw onder ons. Hopelijk kunnen wij hem verzorgen zoals hij ons placht te verzorgen. • Zo blijft Xaverius in Capenberg een gemeenschap die gasten kan ontvangen. Men zegge het voort, vooral nu de lente in het land komt en Capenberg op zijn mooist zal zijn.

door Guy Dalcq

Nikolaas Sintobin GOD ZELF ONTMOETEN Retraite met het leven van Jezus

Deze nieuwe publicatie (2025) van jezuïet en internetpastor Nikolaas Sintobin sluit naadloos aan bij zijn vorig boek *Bidden met de Bijbel* dat in 2024 verscheen. Centraal staan ook nu Bijbelse teksten als uitgangspunt voor persoonlijk gebed. Beide boeken zijn complementair en vormen zo een fraai tweeluik.

Herkenbaar zijn de vlotte, bevattelijke stijl, de breed uitgespaarde ruimtes voor persoonlijke reflecties, de kleurrijke tekeningen van Goed Blauw en de heldere structuur. Bovendien gaat het ook nu bij voorkeur om een 'doe-boek', eerder dan om een 'lees-boek'. De titel refereert aan de 15e annotatie uit de Geestelijke Oefeningen van Ignatius: "Wie de Oefeningen geeft, moet de Schepper in direct contact met zijn schepsel laten werken en het schepsel met zijn Schepper en Heer". Het gaat dus om een cruciaal aspect van een typisch ignatiaanse retraite.

In het vorige boek besteedde de auteur zowat 100 blz. om het ignatiaanse bijbelgebed toe te lichten. Dit laat hem toe om zijn 'Leidraad ignatiaans bijbelgebed' in deze nieuwe publicatie tot vijf bladzijden te beperken. Anderzijds zijn de Bijbelse meditatieën deze keer veel breder en dieper uitgewerkt en bieden ze een stevig fundament voor een 'retraite met het leven van Jezus'. Zo is bijvoorbeeld de ene bladzijde die vorige keer aan de genezing van de blinde Bartimeüs (Mc 10,46-52) werd gewijd nu uitgegroeid tot een indringende meditatie van vijftien bladzijden.

Kernstuk van dit nieuwe boek zijn tien Bijbelmeditatie's die veelal op het Nieuwe Testament zijn geënt. De opletende lezer herkent in de tekstkeuze en de begeleidende commentaar de vier-weken-dynamiek van de Geestelijke Oefeningen. Nikolaas Sintobin geeft dit ook zelf aan, maar in zijn kenschetsende respectvolle benadering laat hij veel ruimte voor de eigen groei en de persoonlijke keuzes van de lezer: "Je zal het meest hebben aan deze Bijbelse retraite als je met de teksten bidt in de aangegeven volgorde. ... Je kan ook met elk van de teksten afzonderlijk aan de slag gaan in een volgorde die je zelf bepaalt" (blz. 9). Het is inderdaad de Heilige Geest zélf die het ritme en de dynamiek van de biddende mens mee zal bepalen, meer dan alleen maar de keuze van een welbepaalde tekst.

De commentaar bij deze teksten zijn van een uitzonderlijke kwaliteit. Ze tonen ook een solide exegetische bagage, maar dan zonder dat deze omstandig wordt uitgepakt. Het doel is en blijft om een houvast te bieden voor een persoonlijk gebed dat het reële leven van de grootmoedige lezer kan raken en omvormen. Zo bijvoorbeeld in de meditatie op een tekstfragment uit de Apocalyps: "In de nieuwe wereld die afdaalt uit de hemel is het onderscheid tussen het wereldse en het heilige opgeheven. Voortaan is God rechtstreeks en onmiddellijk aanwezig in alles en allen. Elke plaats, elke ervaring van ons leven kan aanleiding zijn voor een godsontmoeting. God is overal aanwezig. Het licht, God zelf, schijnt over alles" (blz. 38). Meteen een diepere achtergrond bij de uitdagende titel van dit boek.

De bemoedigende stijl doet geenszins afbreuk aan het besef hoe ongehoord en hoe radicaal het avontuur wel is van de mens die authentiek God zelf wil zoeken en Hem wil ontmoeten. Dit besef komt bijvoorbeeld tot uiting in de beklievende meditatie over de oude Abram, in de noodkreet van de blinde Bartimeüs, in het jawoord van Maria en in de poging om aanwezig te blijven bij de lijdensweg van Jezus. Zo

bijvoorbeeld de even eenvoudige als radicale toelichting bij de algehele overgave van de zoon van Timeüs: "Het zou goed kunnen dat die mantel het enige kledingstuk is waarover de zoon van Timeüs beschikt. Die mantel is dus zijn enige bescherming en zekerheid. Blijkbaar is zelfs die schamele veiligheid nog een gewicht dat zijn ontmoeting met Jezus in de weg staat. Bartimeüs aarzelt niet om het weinige dat hij heeft, los te laten" (blz. 90). Dus voorwaar geen 'goed feel boek', wel een boek over het grootse avontuur van liefde en geloof. Eén aspect van een waarlijk ignatiaanse retraite belicht de auteur in dit boek niet: de rol en het belang van een goede geestelijke begeleider (m/v) bij wie de retraitant terecht kan; iemand die de innerlijke bewegingen die bij het gebed opkomen, kan helpen duiden. De auteur is zich hiervan bewust. Vandaar dat hij een kort hoofdstuk toevoegt over 'hoe het nu verder moet', met een concrete uitnodiging tot persoonlijk begeleide retraites. Dat zou inderdaad het ideale vervolg zijn op dit heel inspirerende boek.

Nikolaas Sintobin
God zelf ontmoeten
Retraite met het leven van Jezus
KokBoekencentrum Uitgevers Utrecht
2025, 160 blz.

Het loopt deze week net even anders dan anders voor Tim van de Veen. Tussen de gebruikelijke colleges en uren zelfstudie schuift Tim deze week aan bij een conferentie over religieus leven. Zo'n 220 religieuzen van veel verschillende nationaliteiten komen samen voor ontmoeting en uitwisseling. Overdag lezingen en gesprekken, tussendoor de eucharistie, 's avonds vespers en studievoorbereiding. 'Het is intensiever', zegt Tim, 'even schakelen', maar tegelijk ervaart hij het als een verruiming: midden in de eigen vorming is er plots de nog bredere stroom van religieus leven.

Rust en kalme

In het vorige nummer lasen we over Tim's eerste geloften. Wanneer hij daaraan terugdenkt, is het de gemeenschapszin die hem het meest van alles bijbleef. 'Wat mij misschien nog wel het meest geraakt heeft,' vertelt hij, 'was hoe onze medenovicen die dag voor ons zorgden. Dat ging zo van harte. Dat gevoel dat je gedragen wordt - dat gaf echt iets extra's aan die dag.'

De geloften leg je af tegenover God. Maar tegelijk leg je ze af binnen een concrete gemeenschap. Die dubbele beweging - verticaal en horizontaal - werd voor Tim tastbaar tijdens de viering én in de eenvoud van de receptie daarna. De rust die hij die dag ervoer, verraste hem. 'Van tevoren vond ik het best spannend. Je weet: dit is een grote stap. Maar op de dag zelf was er een rust en kalme die mij zelf verbaasde. Dat was voor mij een bevestiging: het zit goed.'

De overgang naar Parijs volgde vrijwel meteen. De dag na zijn geloften vertrok Tim - met rugzak en fiets - richting station. Een deel per trein, een deel per boot. Dat moment op het water staat hem nog goed bij. 'Op de boot drong het echt tot me door: ik ben jezuïet. Dat onderweg zijn, dat pelgrimsgevoel - dat symboliseert voor mij iets van onze roeping.'

Kruis onderweg

Aan zijn fietstas hing die dagen een opvallend voorwerp: een relatief groot kruis. Het was het kruis dat Tim al vóór zijn intrede kocht, in een periode van onderscheiding. Een eenvoudig ritueel in zijn gebed had hem geholpen om tot keuzes te komen, en daar hoorde voor hem een concreet teken bij. 'Ik zocht lang naar een kruis met een afbeelding van Jezus die mij raakte. Uiteindelijk vond ik een kruis waarin iets van Zijn eenvoud en nederigheid zichtbaar werd. Sindsdien heb ik het altijd bij me.'

Tegenwoordig hangt het boven het bureau in zijn Parijse studentenkamer. Met een lach vertelt Tim hoe dit kruis ook tot praktische ontwikkelingen leidde - zoals bij een veiligheidscontrole tijdens een treinreis, waar het 'grote metalen object' in zijn tas voor enige opschudding zorgde. Voor Tim is het een tastbaar ankerpunt te midden van veranderingen, verplaatsingen en studie.

Eerste sneeuw

Het leven in Parijs verschilt duidelijk van het noviciaat in Birmingham. Er zijn vaste momenten - eucharistie rond het middaguur, vespers in de avond, gezamenlijke maaltijden - maar veel is flexibel. Studenten hebben

colleges, apostolische opdrachten en ook verplichtingen buiten de deur. Soms is de helft van de gemeenschap niet in huis. Toch geeft die losse structuur een eigen ritme. 'Wat de leidende draad is, is je persoonlijke vorming. Er is een academisch aanbod, maar het is aan jou om dat echt te integreren. Het gaat erom dat het deel wordt van wie je bent.'

De ochtenden zijn vaak voor zelfstudie; 's middags en 's avonds zijn er colleges en werkseminars. Door het jaar wordt er van de scholastieken verwacht dat zij stellingen formuleren, die aan het eind van het jaar verdedigd worden. Daarnaast heeft iedere student een tutor, met wie maandelijks gesproken wordt over voortgang en onderscheiding.

In het huis leven maar liefst negen nationaliteiten samen. Dat levert kleine en grote ontdekkingen op. 'Tijdens onze deelronde afgelopen maandagavond vertelden verschillende medebroeders uit India dat ze voor het eerst in hun leven sneeuw hadden gezien. Ik besefte opeens: wat voor mij vanzelfsprekend is, is voor een ander totaal nieuw.'

Van natuurkunde naar filosofie

In gesprek met Tim, merk ik dat zijn achtergrond in de natuurkunde niet verdwenen is. Ze kleurt zijn manier van denken. 'Tijdens mijn studie natuurkunde begon ik me al af te vragen: wat zijn we hier eigenlijk aan het doen? Wat betekent het? Zo kwam ik bij de kennisleer en wetenschapsfilosofie terecht.' Die metavraag - wat betekent dit eigenlijk? - bracht hem uiteindelijk dieper in de filosofie. Nu, in Parijs, merkt Tim dat vooral de meer analytische benaderingen hem aanspreken. Zijn essay over Descartes verraste hem zelfs. 'Ik ben het niet per se met hem eens, ik vond hem wat problematisch. Maar zijn manier van denken herken ik. Sommige medestudenten kunnen daar niets mee - maar voor mij voelt die manier van denken wel vertrouwd.'

Tegelijk vraagt de filosofie om een andere houding dan de natuurkunde. 'Bij natuurkunde heb je een probleem, een antwoord, en vaak kun je controleren of het klopt. In de filosofie houdt het gesprek nooit echt op. Je moet zelf leren zeggen: nu is het genoeg.'

Kijken met Franse ogen

Studeren doet Tim in het Frans. Dat is meer dan een technische oefening: 'Een taal is een manier van in de wereld zijn. Taal en cultuur hangen samen. Vanaf het moment dat ik Frans begon te leren, had ik het gevoel: nu leer ik om met Franse ogen naar de wereld te kijken.' Sommige nuances bestaan in het Frans wel, maar niet in het Engels - en omgekeerd. Taal opent perspectieven.

Roeping tot leven

Naast zijn studie begeleidt Tim een Magis jongerengroep. Het kost hem maar enkele uren per week, maar de betekenis is groot. 'Toen we voor het eerst samenkwamen, was dat echt een verademing. Ik geniet van de studie, maar je kunt opgesloten raken in je eigen gedachten. In die ontmoetingen beseft ik: daarom studeer ik. Daar, in de concrete ontmoeting met jonge mensen, krijgt zijn studie richting. Niet om filosoof op zichzelf te worden, maar om later beter dienstbaar te kunnen zijn. In die ontmoeting komt mijn roeping tot leven. Alles wat ik op de faculteit ontvang, is voorbereiding. Hier begint het te werken.'

Een gezegend mens

Ik vraag Tim wat hij aan 'thuis' zou willen laten weten, wanneer hij het in één telegram zou moeten samenvatten. Hij hoeft daar niet lang over na te denken. 'Dat ik me echt een gezegend mens voel. Dat wat mij gegeven is - mijn mogelijkheden, capaciteiten, interesses - hier wordt aangesproken en richting richting krijgt.' Zelfs iets ogenschijnlijk kleins als zijn Grieks van de middelbare school krijgt in Parijs een nieuwe bestemming. Wat ooit een schoolvak was, wordt nu ingebed in een groter geheel: een roeping, een zending. 'Het krijgt een kader. Het is niet zomaar ontwikkeling, maar ontwikkeling met richting.'

En er is dankbaarheid - richting zowel de Nederlandse als de Franse jezuïeten - voor de ruimte om te studeren, voor de persoonlijke begeleiding, voor de investering in zijn vorming. 'Dat is niet vanzelfsprekend. Het is echt een voorrecht!'

P. HERWIG ARTS

(1935-2025)

P. Herwig Arts is in 1935 geboren in Antwerpen in het gezin van Jozef Arts, advocaat, en van Maria Dekkers. Het gezin telde zes kinderen waarvan Herwig de oudste was. Hij doorliep de Grieks-Latijnse humaniora in het O.-L.-Vrouwecollege van Antwerpen waar hij zich liet opmerken als een uitstekende leerling. Op 7 september 1953 trad hij in bij de jezuïeten te Drongen. Na twee jaren noviciaat behaalde hij, na nog eens twee jaren, de kandidatuur in de klassieke talen. De 1e licentie voltooide hij tijdens de daarop volgende legerdienst. Voor zijn verdere studies heeft Herwig veel gereisd. Zo werd hij voor zijn filosofiestudies, van 1959 tot 1962, naar Duitsland gestuurd, naar het studiehuis van de jezuïeten in Pullach bij München.

Daarna volgden drie stagejaren: het eerste jaar als studiemeester in het college van Aalst, terwijl hij zijn klassieke studies voltooide met de 2e licentie. Daarmee ging hij meteen aan de slag als leraar in het Sint-Barbaracollege te Gent (1962-1964).

De vierjarige studie van de theologie begon hij in Heverlee maar voltooide hij in Edinburgh (Schotland), wat hem toeliet zich te verdiepen in de calvinistische theologie (1964-1968). De priesterwijding vond plaats in de kerk van Heverlee op 29 juli 1967. De twee volgende jaren werden besteed aan de voorbereiding van een doctoraat in de godsdienstwetenschappen. Dat behaalde hij in 1970 aan de universiteit van Straatsburg. Datzelfde jaar werd hij benoemd tot professor voor de vakken godsdienstwetenschappen en antropologie aan de Universitaire Faculteiten Sint Ignatius te Antwerpen (UFSIA). Tot aan zijn pensionering zou hij een heel gewaardeerd lesgever blijven met een bijzondere aandacht voor thema's waar spiritualiteit, psychologie en antropologie elkaar raken. Om de twee jaar gaf hij een zomercursus aan de Saint-John's University in Collegeville, Minnesota. Eén volledig jaar was hij gastprofessor aan de Catholic University in Washington D.C. Bovendien werd hij in 1984 aangezocht om godsdienstwetenschappen te doceren in de faculteit geneeskunde aan de KU Leuven.

Ja, Herwig was een veel gevraagd docent. Hij had de gave van het woord en dat bleek ook bij gelegenheid van de vele conferenties en homilieën die hij verzorgd heeft. Pater Herwig was ook actief in zondagsvieringen, bij het toedienen van sacramenten in de familie en bij de oud-studenten.

Daarbij kon hij putten uit zijn grote belezenheid. Op een of andere manier wist hij telkens weer tal van passende citaten tevoorschijn te halen. Het was voor zijn toehoorders een raadsel hoe hij al die citaten ter beschikking kon houden.

Herwig was ook de man van het geschreven woord. Zijn publicaties beginnen met een studie over Moltmann en Tillich: Les Fondements de l'Espérance Chrétienne. Daarop volgde een lange reeks publicaties over thema's zoals het huwelijk en het lijden. Hij stelde er prijs op om expliciet religieuze thema's te behandelen. Hij schreef over de godservaring van auteurs zoals, om er maar enkele te noemen, Dag Hammarskjöld, Julien Green en Simone Weil. In 1998 werd hem de prijs van het religieuze boek uitgereikt voor heel zijn oeuvre. Het moet opvallen dat hij actuele en controversiële onderwerpen niet uit de weg ging. Niet iedereen was het altijd met hem eens, maar zeker is het dat hij vele mensen een steun is geweest in het zoeken naar de verdieping van het geloof. Vele huwelijken heeft hij ingezegend en vele kinderen gedoopt.

Een voor hem beproevende tijd brak aan toen hij in 2000 met emeritaat ging en, nog meer, toen hij in 2016 verhuisde naar de gemeenschap Agora op de Antwerpse Graanmarkt, op een zekere afstand van de universiteit. Toen maakte hij kennis met wat voor vele emeriti het beruchte zwarte gat is. Het moest een tijd zijn van leren loslaten maar dat loslaten ging niet vanzelf. Hij was een tijd lang moeilijker te benaderen dan tevoren. In 2020 werd hij opgevangen in Heverlee om daar moeizaam zijn weg te zoeken in een nieuwe omgeving met nieuwe medebroeders. Hij werd getroffen door een hersen-

VERVOLG 'IN MEMORIAN P. HERWIG ARTS'

infarct, wat hem totaal afhankelijk maakte van de verzorgers. Opmerkelijk is evenwel dat juist dan bij hem dankbaarheid en berusting begonnen te groeien. Zijn medebroeders waren verheugd te merken dat hij zijn glimlach had teruggevonden. Zo is hij op 24 oktober 2025 zachtjes ingeslapen in de palliatieve dienst van het H. Hartziekenhuis te Leuven.

IN MEMORIAM

P. ARIJ ROEST CROLLIUS (1933-2025)

Pater Arij was een wereldburger. Hij studeerde in onder meer Egypte, deed laatste geloften in Goa (India), doceerde in Rome, Kroatië, Argentinië en Ivoorkust. Tegelijk bleef hij trots op zijn

geboorteplaats Tilburg. Zo vestigde hij aan de Pauselijke Universiteit Gregoriana een leerstoel genoemd naar stadgenoot Peerke Donders. Zijn jongere broer Maarten was zeven jaar lid van de jezuïetenorde. Arij wilde missionaris worden en belandde in het Midden-Oosten. Onder de vele talen die die hij zich eigen maakte waren Turks, Arabisch en Sanskriet - naast Italiaans en Spaans.

Pater Arij doceerde wereldwijd over Islam en interreligieuze dialoog. Hij was van 1976 tot 2005 hoogleraar missiologie in Rome en, en decennia decaan van de faculteit missiologie. Daarnaast was hij lid van hoge commissies in het Vaticaan en geestelijk begeleider aan de diplomaten school van de Heilige Stoel. Na zijn pensionering in Rome was hij zes jaar hoogleraar theologie in Ivoorkust. Toen keerde hij terug naar het Midden-Oosten, eerst Ankara, en sinds 2013 Libanon.

In een terugblik op zijn leven beschrijft hij zichzelf als een "gelukkige dwaas voor God". Gedurende zijn tertiariaat in India bij Anthony de Mello had hij zichzelf leren zien als zodanig. Hij noemde zich ook wel eens 'hofnar' van Pedro Arrupe. Pater Arrupe was Algemeen Overste van de jezuïeten van 1965 tot 1981. Arij was missiesecretaris en raadgever betreffende Islam, en pater Arrupe raadpleegde hem vaak.

Pater Arij heeft in 1972 begrip inculturatie geijkt. Inculturatie wil zeggen dat een religieuze boodschap

in een nieuwe cultuur onvermijdelijk trekken van die cultuur aan neemt, zonder zichzelf te verloochenen; de boodschap zal - wil zij beklijven - zich moeten inleven, helemaal onderdompelen in die cultuur, als het ware incarneren. Het woord inculturatie is niet meer weg te denken in de zendingswetenschappen en de discussie over de verhouding tussen plaatselijke kerken en wereldkerk.

Aan de Gregoriana stond hij in 2001 met anderen aan de wieg van het Kardinaal Bea Instituut. Hier is de christelijke theologie op academisch niveau in gesprek met de actuele joodse theologie. Pater Arij was er zelf verrast over: zijn specialiteit was eigenlijk het gesprek met de Islam.

Na zijn terugkeer uit Ankara ging pater Arij in 2012 naar het retraitehuis in Tanail in Libanon met de zending geestelijke begeleiding.

Toen zijn gezondheid minder werd verhuisde hij in 2017 naar Beiroet waar hij op 14 november 2025 is overleden.

P. JAN BOTS (1930-2025)

Jan werd geboren in een huis aan de Keizersgracht in Amsterdam. Hij volgde het Gymnasium A aan het Ignatius College en studeerde vervolgens een jaar economie aan de Gemeentelijke Universiteit. Op 7 september 1949 trad in hij bij de jezuïeten in Grave en hij werd op 31 juli 1961 priester gewijd in Maastricht. Vervolgens studeerde hij kerkgeschiedenis in Rome, afgerond met een promotie in 1970.

Van 1967 tot 1972 was hij docent kerkgeschiedenis aan de Katholieke Theologische Hogeschool Amsterdam, maar omdat hij zich niet kon verenigen met de wijze waarop de KTHA zich kerkelijk opstelde nam hij ontslag.

Jan had er weinig moeite mee tegen de stroom in te zwemmen. Hij was van nature rebels. Uit zijn jonge jaren zijn daarvan talrijke anekdotes bewaard. Hij was intelligent en slim en in staat een weg te vinden om zijn doel te bereiken.

Dat doel werd steeds meer een tegenbeweging te bewerkstelligen ten opzichte van de heersende stromingen in de Nederlandse kerkgemeenschap, die hij te weinig spiritueel vond. Hij deed dat zowel door vele artikelen te schrijven als ook door geestelijke begeleiding te geven. In zijn artikelen analyseerde hij enerzijds kritisch de kerkpolitieke stromingen en anderzijds schreef hij over het geestelijk leven. Zijn kritische artikelen vonden ook in het buitenland gretig aftrek, tot het *Handbuch der Kirchengeschichte* van de vermaarde professor Hubert Jedin aan toe.

In 1980 ging Jan wonen in het klooster van de Zusters Benedictinessen in Tegelen, waar hij zou blijven tot 2011. Van daaruit gaf hij vele retraites, zowel in groepsverband als individueel en trok hij door het hele land met meditatievieringen, die gevuld waren met conferenties, Eucharistieviering,

biechtgelegenheid en aanbidding. Dat voorzag in een behoefte, vooral onder behoudende katholieken, die zich ontheemd voelden in hun eigen parochies.

Steeds meer verschoof zijn aandacht naar het innerlijk van de mens, waar de ontmoeting plaats vindt tussen God en de individuele ziel. Veel mensen heeft hij geholpen om die binnenkant te vinden. Dat gebeurde vooral in persoonlijke begeleiding, in gesprekken en retraites; voor velen zijn zijn adviezen van groot belang geweest voor hun levenskeuze.

Ook de door hem geleide tijdschriften *Eucharistie en Geestelijk Leven* en *De Rots* waren daarop gericht. Ter bevordering van katholieke publiciteit richtte hij de Sint Petrus Canisiusstichting op.

In 2012 verhuisde hij naar het kloosterbejaardenoord in Nijmegen. Hij bleef actief tot aan de laatste dagen voor zijn dood. Dagelijks was hij te horen op Radio Maria, tot op hoge leeftijd las hij de Heilige Mis in pelgrimshuis Casa Nova. Een groot gedeelte van zijn tijd ging op aan persoonlijke gesprekken. Vroeg in de morgen van 17 november overleed hij in alle rust op zijn kamer, helemaal aan het eind van zijn krachten.

P. HUGO ROEFFAERS (1938-2025)

Hugo Roeffaers zag het levenslicht in Riksingen op 30 juli 1938. In de lagere school kreeg hij les van zijn moeder, terwijl zijn vader inspecteur van het lager onderwijs was. De humaniora volgde hij aan het O.-L.-Vrouw-college te Tongeren.

28

Na de retorica trad hij in bij de jezuïeten in Drongen op 7 september 1956. Onmiddellijk na het noviciaat begon hij aan een driejarige studie van de filosofie en daarna aan de kandidatuur klassieke filologie (KULeuven 1961-62). Daarop volgde een stage als leraar van het 2e jaar humaniora in Turnhout. In 1966 hervatte hij de kerkelijke studies met 4 jaar theologie in Heverlee. In 1969 ontving hij de priesterwijding.

Aan de KULeuven behaalde hij in 1973 de licentie in de Germaanse filologie. Als professor aan de Universitaire Faculteiten Sint Ignatius te Antwerpen legde hij zich in het bijzonder toe op de Engelse poëzie. Zo had deze apostolisch gedreven man de gelegenheid om de religieuze inspiratie van verscheiden Engelstalige dichters op het spoor te komen en aan zijn studenten mee te delen. Tien jaar lang zou hij ook fungeren als de hoofdredacteur van Streven, het cultureel-maatschappelijk maandblad van de jezuïeten.

Zijn professoraat belette hem niet een belangrijk pastoraal domein te ontdekken dat een grote invloed heeft gehad op zijn persoonlijk leven: Marriage Encounter, een beweging voor gehuwden.

Hij was lid van het Nationaal Team dat instond voor de visie, de inhoud en de verbondenheid binnen de beweging.

Binnen de orde kreeg hij eveneens belangrijke opdrachten. Zo werd hij aangeduid om de Vlaamse SJ-provincie te vertegenwoordigen in de 33^e A.C. waarin Peter-Hans Kolvenbach tot generale overste werd gekozen. In onze provincie is hij voorzitter geweest van de vormingscommissie voor de opleiding van de jonge medebroeders. Meerdere keren was hij overste van een gemeenschap, onder meer in Heverlee (2002 tot 2009). In 2010 werd hij overste in Brugge tot de gemeenschap daar gesloten werd.

In 2017 verhuisde hij naar Mechelen waar hij nog enkele mooie jaren beleefde. In 2021 was het echter hoge tijd om opgenomen te worden in de zorgafdeling van Heverlee. Daar te moeten leven in relatieve afzondering, dat viel hem soms moeilijk. Hij is er, in zijn ziekenkamer, op 29 november 2025 van ons heengegaan, zacht en stil, als een opgebrande kaars. Zijn leven was verwarmend en lichtgevend voor velen.

P. TON BAKELS (1932-2025)

Ton groeide op aan de Rozengracht in Amsterdam, waar zijn vader een bontwinkel had, niet ver van de jezuïetenkerk de Zaaier. Hij was het jongste kind in een gezin met twee zussen. Zijn vader stierf tijdens de oorlog, toen Ton 11 jaar oud was. Ondanks dat verlies had hij een gelukkige jeugd, waar hij graag en vaak over vertelde. Ton ging naar het Ignatius College en behaalde daar zijn diploma Gymnasium A.

Op 7 september 1950 trad hij in bij de jezuïeten in Grave. Hij studeerde filosofie in Vals-près-le-Puy (Frankrijk) en in zijn geboortestad Franse taal- en letterkunde aan de UvA, waar hij cum laude afstudeerde. Op 31 juli 1965 werd hij priester gewijd in Maastricht.

Van 1966 tot 1990 was Ton, die door zijn medebroeders en door velen in Groningen Teun werd genoemd, leraar Frans en conrector aan het Maartens College in Haren.

Hij had humor, was creatief en speels in zijn omgang met kinderen en pubers. Ton zag het als zijn taak de leerlingen niet alleen kennis van het Frans bij te brengen, maar vooral een sfeer te scheppen waarin leerlingen veilig zijn, ruimte krijgen om te worden zoals ze bedoeld zijn.

Na zijn pensioen als leraar werd Ton nog 25 jaar pastoor in het Dekenaat Oost Groningen, waar hij de zorg kreeg voor meerdere parochies o.a. Schiermonnikoog. Hij was priester gewijd in de roerige periode van de jaren '60 en hij was een duidelijke vertegenwoordiger van de postconcliaire idealen en de liturgische vormgeving daarvan. De parochies waar hij werkte stonden daar voor open. De mensen hadden vertrouwen in hem. Ton verstond de kunst om op mooie en op moeilijke momenten mensen nabij te zijn en samen met hen naar woorden te zoeken.

29

In zijn preken en in het Leerhuis Stad en Omme-landen kon hij een tekst uit de Schrift zo laten spreken dat mensen het in de huidige tijd kon bevoedigen. Dat Ton voor velen een echte vriend is geworden getuigen ook de stapels kerstkaarten, die hij elk jaar kreeg.

Teun beperkte zich niet tot de eigen geloofsgemeenschap. Hij had een warm hart voor de oecumene. De plechtigheid die hem in 2010 tot Ridder maakte in de Orde van Oranje Nassau vond plaats tijdens een dienst in een Gereformeerde kerk, waarbij de Burgemeester met name zijn verbindende rol tussen de verschillende kerken prees.

Ton onderhield warme contacten met zijn zussen en was een lieve, betrokken oom voor zijn neven en nichtje. Hij was iemand die altijd klaarstond met warmte, wijsheid en zorgzaamheid.

In 2016 verhuisde hij naar Aqua Viva in Nijmegen. De laatste jaren ging zijn gezondheid achteruit en was hij na een val van zijn fiets aan een rolstoel gebonden. Hij stierf in de nacht van 15 december in alle rust, terwijl zijn nichtje bij hem waakte.

IGNATIUSHUIS

“Heer, het is genoeg...” Retraite voor wie moe is en verlangt naar herstel

Je beleeft een periode van vermoeidheid, uitputting of je hebt die achter de rug. In deze retraite kun je tijd nemen om God uit te nodigen in wat jij beleeft en om nieuwe inzichten of mogelijkheden te ontdekken.

In deze retraite neem je tijd om op adem te komen. Je neemt de tijd voor de dialoog met God over wat jij beleeft. Met Bijbelteksten, stilte, uitwisseling en eenvoudige oefeningen uit coaching en NLP (Neuro Linguïstisch Programmeren) ontdek je wat jou voedt en welke kleine stappen je nu kan zetten. Je hervindt innerlijke rust.

Data: vrijdag 10 april t/m zondag 12 april

Meer informatie en inschrijven:
www.platform-ignatiaanse-spiritualiteit.org/agenda/retraite-bij-burn-out/

5-daagse zomerretraite met de Geestelijke Oefeningen (2 periodes)
Leef ik zoals ik zou willen leven?

Tijdens deze zomerretraite ben je respectievelijk 6 of 9 nachten van huis zodat er 5 resp. 8 volle retraitsedagen zijn. Dit is een stilte-retraite. Wel spreek je dagelijks met je geestelijk begeleider, die je helpt stil te worden en met wie je deelt wat er in de gebedsmomenten en daaromheen gebeurt.

In deze retraite volg je het gebedstraject van de Geestelijke Oefeningen. Tijdens de retraite word je uitgenodigd om in de stilte te luisteren naar wat je ten diepste raakt. In de heerlijke omgeving van de Oude Abdij in Drongen.

Data 5-daagse zomerretraite:

GO 1: vrijdag 17 juli (18.00 uur) - donderdag 23 juli 2026 (9.30 uur).

GO 2: maandag 27 juli (18.00 uur) - zondag 2 augustus 2026 (9.30 uur).

Meer informatie en inschrijven:

www.platform-ignatiaanse-spiritualiteit.org/agenda/5-daagse-retraite-2-periodes/

Data 8-daagse zomerretraite:

GO 1: vrijdag 17 juli (18.00 uur) - zondag 26 juli 2026 (9.30 uur).

GO 2: maandag 27 juli (18 uur) - woensdag 5 augustus 2026 (9.30 uur).

Meer informatie en inschrijven:

www.platform-ignatiaanse-spiritualiteit.org/agenda/8-daagse-retraite-2-periodes/

30-daagse retraite Geestelijke Oefeningen

Naast de zomerretraites van vijf of acht dagen wordt ook de volledige 30-daagse retraite Geestelijke Oefeningen aangeboden. Denk je eraan om deze 30-daagse te volgen, neem dan zeker tijdig contact op, want dit intense avontuur wordt voorafgegaan door een voorbereidingstraject thuis.

DRONGEN

**Oude Abdij
 Drongenplein 26,
 9031 Drongen
 (bij Gent).**

**Samen Stromen:
 Inspiratieweekend met Mark Rotsaert s.j.
 8 tot 10 mei 2026**

Een weekend van verdieping en inspiratie, maar ook veel ruimte voor ontspanning, ontmoeting, rust en gezelligheid. Mark Rotsaert sj spreekt over: Ignatiaanse spiritualiteit in het dagelijkse leven.

Meer informatie en inschrijven:
www.oudeabdij.be/samen-stromen

**De kunst van zorgen voor jezelf
 Schrijfweekend
 8 tot 10 mei 2026**

Tijdens dit weekend verkennen we thema van de zorg voor jezelf en verdiepen dit stapsgewijs met opdrachten. Schrijven wordt dan een spiegel en hulpmiddel om de zorg voor jezelf duidelijker in beeld te krijgen. Schrijfervaring is niet nodig.

Meer informatie en inschrijven:
www.oudeabdij.be/schrijfweekend

Groepsretraites met inleidingen

Tijdens deze retraites vormen inspirerende inleidingen de rode draad die je helpen om stil te staan bij je eigen levensverhaal. Aan de hand van deze thema's en (Bijbel) verhalen word je uitgenodigd om de diepte op te zoeken en je leven onder ogen te zien. Er is volop ruimte voor persoonlijke reflectie en gebed, waardoor de gedeelde inzichten echt kunnen landen in je hart. Deze retraites verlopen volledig in stilte.

Data:

19 - 25 juni:

Groeien in vrijheid - jouw innerlijke pelgrimstocht.

Begeleiding: Renate Cauwels.

27 juli - 2 augustus:

De ontmoeting van God en mens in het christelijk geloof.

Begeleiding: Rob Faesen s.j.

16 - 22 augustus:

Innerlijk voelen en smaken. Begeleiding: Myriam Van den Eynde.

**Data 30-daagse retraite
 Geestelijke Oefeningen:**

donderdag 16 juli (18.00 uur) -
 vrijdag 14 augustus 2026 (9.30 uur).

Meer informatie en inschrijven:
www.oudeabdij.be/30daagse-go

Stilte is een mysterie. Het enige wat je kan doen is je eraan overgeven. Dit allemaal uit liefde voor jezelf, de ander en de grote gulle Gever.

Marcel (Deelnemer GO 30-daagse)

“Wij zijn allemaal broers, zei een jongetje in het opvangtehuis Boys Town, toen student Lander hem vroeg of de jongen naast hem zijn vriend was. Niet alleen die jongen naast hem dus, maar zij allemaal, allemaal broers.”

Lees het artikel over de belevingsreis naar India van pater Aurel Brys, regionaal overste Marc Desmet, diaken Bastiaan van Rooijen, drie academische studenten en fotograaf/documentairemaker Leo A. De Bock - vanaf pagina 6.